

Cures comunitàries: un antídoto contra el racisme

UN DOSSIER MONOGRÀFIC DE:

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

AMB LA COORDINACIÓ I L'EDICIÓ DE:

RED DE MIGRACIÓN,
GÉNERO Y DESARROLLO

calala
FONDO DE MUJERES

CRÍTIC

AMB EL SUPORT DE:

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat
de Catalunya

Agraïments

El present monogràfic és fruit de la col·laboració d'una sèrie d'entitats que han fet possible aquest procés de compartir sabers i reflexions sobre la cura comunitària. Per començar, esmentem la Red de Migración, Género y Desarrollo, que, juntament amb el Calala Fondo de Mujeres i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament, ha impulsat aquesta iniciativa col·lectiva per evidenciar que existeixen altres lògiques per sostenir la vida en comunitat que no necessàriament són visibles i reconegudes pels estats, ni presents en les seves polítiques públiques. En aquest repensar col·lectiu, també hi han participat la Red Antirracista de Tarragona, la col·lectiva Madrecitas de Barcelona, l'Associació de Dones Migrants Subsaharianes de Granollers, la col·lectiva Mika Sororidad Internacionalista del Maresme, l'Asociación Néctar de Mujeres Guatemaltecas de Barcelona i la col·lectiva Diverses 8M de Girona.

També agraïm a les diverses col·lectives com Madrecitas, Col·laboratori Sincronia i Xarxa Tot Raval que han participat al reportatge compartint les seves experiències de cura comunitària i els seus sabers.

Agraïm a CRÍTIC per la seva implicació periodística i compromís comunicatiu per evidenciar la cura comunitària com a acció imprescindible per sostenir la vida.

Sumari

4

EDITORIAL

Cures comunitàries en temps de colonialisme.

Red de Migración, Género y Desarrollo

12

REPORTATGE

Què són les cures comunitàries i per a què són importants.

Helena Martín

22

VEUS

Et sents discriminada? Tenim veu i la fem sentir! Bamba Ndir Fall

26

Necessites avortar? Nosaltres t'acompanyem. Florencia Di Stefano

30

Estàs sola? T'acollim a l'eixam de Néctar! Delia Orellana

33

Participes de la lluita antiracista? Defensem la solidaritat com a pràctica alliberadora de cura comunitària. Anne Marie Collins, Leyao Rovira i Naret Ziur

37

Pateixes racisme immobiliari? Et fem costat!

Lobna Dahech

40

QUI HA FET QUÈ

Cures comunitàries en temps de colonialisme

Red de Migración, Género y Desarrollo

RED DE MIGRACIÓN, GÉNERO Y DESARROLLO. És una col·lectiva integrada per diverses organitzacions de dones migrades que treballen a Catalunya, a Espanya i a Europa. Fundada el 2011, la Red MGD vol promoure l'enfortiment de les capacitats col·lectives i organitzatives de les dones i desenvolupar accions d'incidència política per promoció, protegir i defensar els drets humans de les persones migrades.

<http://www.redmgd.org/>

L'acció no és tan sols individual, ni vinculada només a la salut o a la necessitat d'assistir la condició de dependència dels qui, per diversitat de motius, necessiten una atenció especial. L'acció té sentit quan enforteix la comunitat humana en qualsevol territori on es trobi i quan mobilitza i genera la participació activa de tota la comunitat a cuidar i sostenir la vida humana i no humana. L'acció fa prendre consciència que aquesta és imprescindible que perduri en el temps per garantir una vida en harmonia amb tot l'entorn vital. Activar-se en aquesta línia implica comprendre que **totes les persones som interdependents i que, d'alguna manera, ens necessitem les unes a les altres.** Més encara quan vivim en contextos de múltiples desafiaments per a les nostres autonomies i llibertats, per als nostres drets i per a la nostra estabilitat, tant econòmica i política com física i emocional.

L'acció comunitària implica que totes les persones d'un barri, d'una comunitat o d'una ciutat són conscients que tota iniciativa de canvi, de transformació, de superació d'opressions, de cuidar i de viure vides lliures de violències, té un impacte significatiu quan tota la comunitat s'implica en la tasca de generar iniciatives, propostes i accions que possibilitin aquests canvis i transformacions.

Per tant, **l'acció comunitària de cuidar implica sostenir la vida en comunitat, acompanyar-se col·lectivament enfront d'un problema,** buscar solucions consonants amb la dualitat transformadora que, des del feminisme descolonial, denominem "territoris-cos / territoris-terra". És a dir, ser conscients que, si el nostre primer territori d'existència (els nostres cossos) no es troba bé ni mentalment, ni emocionalment ni físicament, estarem trencant el vincle amb el territori terra (la xarxa de la vida o el que es coneix des de la mirada

racional eurocèntrica per *natura*). La condició clau per fer possible la cura comunitària té la base en aquesta dualitat, que és intrínseca a la individualitat connectada a la col·lectivitat, perquè, si existim com a persones, ho fem en comunitat i com a part inseparable de la xarxa de la vida.

L'acció comunitària de cuidar implica sostenir la vida en comunitat, acompanyar-se col·lectivament enfront d'un problema

Des del feminisme descolonial vivim un desafiament permanent enfront d'un sistema global de vida que persisteix i s'ha anat especialitzant des de fa segles, amb afany de controlar, dirigir i concentrar recursos a l'ús i al desús de les seves necessitats que li permetin la seva permanència en el temps que és summament nociu i violent. Ens referim al **procés civilitzatori colonial: una pràctica hegemònica i homogeneïtzant que imposa una única manera d'entendre l'existència de la humanitat en aquest planeta**. És a dir, un model de desenvolupament humà, econòmic, mediambiental, social, cultural i polític que constitueix la denominada *modernitat*, aquella que dona sentit a l'anomenada *civilització*. Una modernitat en què les grans indústries financeres, tecnològiques, armamentístiques, manufactureres, energètiques, extractivistes, agrícoles, alimentàries, comercials, hoteleres, constructores i immobiliàries, farmacèutiques, de les telecomunicacions, de la moda, entre d'altres, construeixen el seu negoci a costa de trencar i danyar el vincle territori-cos / territori-terra sense que n'importin les conseqüències. És el que el sociòleg peruà Aníbal Quijano va denominar la *colonialitat del poder*, per caracteritzar un patró de dominació global propi del sistema-món modern/capitalista originat amb el colonialisme europeu al principi del segle XVI. I és que **la modernitat i la colonialitat són les dues cares d'una mateixa moneda**.

Aquest procés civilitzatori es va fer més evident des de la denominada Primera Revolució Industrial, a la segona meitat del segle XVIII, amb la introducció de la màquina de vapor, que va connectar l'economia rural amb la indústria i el comerç, i va trastocar la vida en comunitat i va generar la construcció de les ciutats i/o l'annexió de pobles petits per ser convertits en grans urbs.

Al principi del segle XX, amb **la Segona Revolució Industrial s'estableixen la producció en sèrie, la divisió del treball i la utilització d'una energia fonamental per al seu funcionament: l'energia elèctrica**. Posteriorment, a mitjan aquest mateix segle, es posa en marxa la

Tercera Revolució Industrial, on es genera la producció automatitzada per mitjà de l'electrònica i de la informàtica. Actualment, es parla de la Quarta Revolució Industrial, accelerada en contextos de crisis i de pandèmia, on la immediatesa és una característica fonamental en els processos de producció. Es personalitzen els productes per generar més necessitats entre les persones, denominades *clients*, i es generen ràpids canvis tecnològics i de productes d'un any a un altre; és així com s'entén la millora de la cadena de valor entre clients i proveïdors. Aquests canvis succeeixen a una velocitat que és difícil de seguir, i es comencen a connectar tots els processos en els quals intervenen clients, proveïdors, processos productius i logístics a disposició en temps real, per mitjà d'una gestió global que no es pot veure de manera separada. És a dir, un estrès econòmic, de consum i de necessitats exacerbades, on tot és digitalitzat.

En paral·lel a la industrialització, i no de manera separada, sinó formant part d'un mateix engranatge, **s'han consolidat uns mecanismes de control econòmics, polítics, socials i culturals altament opressius**, que es consideraven "necessaris" per facilitar l'avenç de la modernitat-colonialitat. Són els que denominem *mecanismes d'opressió sistèmica*: el capitalisme, el fonamentalisme religiós, l'esclavisme, el racisme, l'heteropatriarcat, el capacitisme, l'antropocentrisme, el bel·licisme, el classisme, l'occidentalisme, entre d'altres, que han fet possible que les lògiques de construcció de la modernitat-colonialitat es consolidin en el temps, fent-nos creure que és l'únic camí que ens portarà al "desenvolupament" de la humanitat.

En aquest camí s'han negat i invisibilitzat altres maneres de vida que existien des de temps ancestrals i que, si no fos per la modernitat-colonialitat, haurien avançat en la consolidació d'altres pràctiques en la manera de comprendre el bon viure i de sostenir la comunitat humana i el seu vincle amb la xarxa de la vida. **Aquestes maneres de vida van ser titllades d'incivilitzades, de salvatges, de retardades i de subhumanes.**

Es va tractar d'imposar un únic model de desenvolupament, una única manera de generar economia, i així la flora, la fauna, l'aigua, els minerals, la terra, les muntanyes i fins i tot els mateixos territoris habitats per comunitats humanes i aquestes comunitats van ser considerats productes. Les comunitats humanes que mantenien en la seva pràctica de vida la duali-

El procés civilitzatori colonial imposa una única manera d'entendre l'existència de la humanitat en aquest planeta

tat territori-cos / territori-terra que honraven la Mare Terra, que consideraven que els rius, els llacs, els boscos, les muntanyes, els animals, les plantes, els mars, el Sol, la Lluna i els planetes eren les seves germanes en aquesta gran xarxa de la vida, van ser jutjades i oprimides a través de l'extirpació d'idolatries.

L'apropiació dels territoris per explotar el que van considerar recursos energètics, minerals, hídrics, medicinals; la concepció de propietat privada; la legitimació de poders absoluts i monàrquics; **la legitimació de la supremacia blanca**; la constitució dels estats nació i de les seves fronteres; la creació dels diners com a factor d'accés a un bé o benefici d'aquest model de desenvolupament; **el control de les autonomies i llibertats** de les poblacions, sobretot dels cossos de les dones i dels cossos no normatius en l'heteropatriarcat; **la racialització de la humanitat per a l'explotació** i la incorporació en el mercat laboral, entre tantes altres situacions contràries a la construcció de comunitat humana i a la cura comunitària, van ser imposats.

És així com el procés civilitzatori colonial segueix el seu curs, i ara, a través de l'economia circular o de l'economia verda, **es pretén fer una transició ecològica amb els mateixos mecanismes d'opressió sistèmica**. Un exemple clar és la producció a gran escala dels cotxes elèctrics, que necessitaran liti per funcionar, o l'anomenada *energia solar*, que requereix panells per funcionar. El que no ens diuen és que aquests estan fets de silici, cadmi, coure, indi, tel·luri, plata, alumini, plom, molibdè i zinc. I, segons la *Guia per a la implantació d'un sistema de gestió minera sostenible* (SGMS) basat en les normes UNE 22480 i UNE 22470, "l'increment de la demanda de panells fotovoltaics en tot el planeta fins al 2050 farà que la necessitat de les matèries primeres minerals necessàries s'incrementi entre un 150% i un 350%. Els mercats mundials es tensionaran i serà necessari extreure més matèries de les mines [...]. De fet, un 97% de la producció mundial d'indi, una de les matèries primeres crítiques per a la Unió Europea, es destina al sector de l'energia solar".

Sí, les nacions hegemòniques podran fer la seva transició ecològica i gaudir d'un "benestar" que no contamina, ni danya el seu entorn. No obstant això, serà a costa de la **destrucció de grans extensions de territoris habitats per comunitats humanes que no importen**, que estan racialitzades. Ni tampoc impor-

S'han negat i invisibilitzat altres maneres de vida que existien des de temps ancestrals

Ara es pretén fer una transició ecològica amb els mateixos mecanismes d'opressió sistèmica

ta l'equilibri simbiòtic que en aquests territoris existeix amb la xarxa de la vida.

La pràctica de la cura comunitària ha estat extirpada del sentit vital de les poblacions de les nacions hegemòniques; per això, el criteri d'interdependència

no existeix. Es considera que no es necessita la resta de la humanitat per continuar existint, que, si s'explota, es violenta, es contamina, es danya i es destrueix en altres territoris, mentre no sigui a casa nostra, no és el nostre problema. La indiferència i l'egoisme d'aquest model de vida desenvolupista de la colonialitat-modernitat trenquen amb la construcció de comunitat i desvirtuen la cura fent-la veure com un servei i atorgant-hi un valor econòmic dins d'aquest sistema-món; només així adquireix un cert reconeixement i només des d'una pràctica individualista i vinculada a la salut i a la cura de persones en dependència.

Així i tot, **les pràctiques de cura comunitària perviuen en espais més locals, entre poblacions que han vist minvades les seves possibilitats d'una vida digna**, en poblacions que històricament han resistit a aquest model hegemònic de colonialitat-modernitat tant en zones rurals com urbanes. És el cas de les poblacions que es van veure en la necessitat de sortir dels seus països per viure en uns altres on, suposadament, existeixen més possibilitats de subsistir. En arribar-hi, s'evidencia com les lògiques de la colonialitat impacten en les seves vides a través de la racialització i del racisme, i que no tenen dret a tenir drets, perquè són col·locades, com bé assenyalava el filòsof caribeny Frantz Fanon, en la zona de no existència. Així ho hem evidenciat en els nostres dos estudis, *Cuidar para sostener la vida* i *Vidas que importan*, on ressignifiquem la cura col·lectiva com a política de resistència enfront d'un entorn opressiu i violent.

Aquestes **pràctiques de cura comunitària** són, per exemple: compartir aliments, estalviar col·lectivament, fer horts comunitaris; donar-se suport emocional en grup quan una de les persones està en una situació de patiment emocional i de violència; crear una xarxa per protegir l'autonomia sexual i reproductiva; organitzar-se per denunciar el racisme i fer propostes col·lectives per a la seva erradicació; acompanyar-se enfront de desnonaments; protegir-se col·lectivament enfront de la violència institucional; generar espais per compartir sabers i promoure presa de consciència que incideixin en la cura comunitària; generar espais de cura de persones en dependència de manera autogestionada; denunciar les lògiques de-

predadores que danyen els territoris i assumir un compromís de protecció d'aquests; generar espais participatius encaminats a enfortir el vincle de la comunitat humana.

Totes aquestes pràctiques són fora de les polítiques públiques creades per protegir drets i per millorar les condicions de vida, perquè l'Estat, per més que assegura intentar-ho, **no**

ha incorporat realment una perspectiva comunitària en el desplegament d'aquestes polítiques, sinó al contrari: les ha limitat. Sense anar gaire lluny, l'erradicació de la violència masclista té respostes individualitzades de l'atenció a les dones afectades. Les treu de la seva comunitat, les porta a cases de protecció on moltes vegades les atén malament, desvinculant-les de la seva xarxa de cures pròpies i sense implicar la comunitat en els processos de prevenció, protecció i erradicació d'aquesta violència. On queda el criteri d'interdependència de "si en toquen una, ens toquen a totes"? Només en un lema d'una manifestació, només en el moment en què succeeix el delictes de violència masclista, només quan el feminicidi es fa realitat... I, mentrestant, què fa la comunitat? Com s'implica? Com és que costa tant ser conscients que, amb un sol cas de violència masclista en un barri, s'ha sobrepassat una línia vermella que la comunitat no pot permetre que succeeixi perquè, si no, es perpetuarà i es normalitzarà? No es tracta d'un problema personal, sinó d'un problema col·lectiu, d'una integrant de la comunitat. Protegir la vida en comunitat és cuidar de manera comunitària.

Quan parlem de l'acció comunitària de la cura en contextos de migració i de racisme, i focalitzada en la realitat de les **dones migrants** en tota la seva diversitat identitària i genèrica, fem referència a com elles **fan front a les múltiples violències que les afecten, com el racisme, el sexisme, el masclisme, l'estigma pel fet de ser estrangeres**, el no reconeixement de les seves capacitats, el fet de trobar-se sense papers, sense reconeixement de ciutadania i sense dret a tenir drets. S'organitzen de manera col·lectiva per donar-se suport mútuament per tal de superar aquesta realitat i es cuiden comunitàriament per compartir sabers, estratègies i accions transformadores en els seus propis entorns, que són invisibles per a l'Estat i per a la resta de ciutadania que no dona importància a aquesta pràctica vital. No obstant això, per als qui viuen les condicions d'opressió amb més impacte des de la colonialitat-moder-

Les dones migrants fan front a les múltiples violències com el racisme, el sexisme, el masclisme o l'estigma pel fet de ser estrangeres

nitat, per més invisibles que siguin, tenen la consciència que són imprescindibles per a les seves vides.

Conèixer i reconèixer quines són les pràctiques de cura comunitària i com tenen sentit d'organització col·lectiva per sostenir la vida i establir vincles més forts entre les persones, les seves famílies, en els seus barris/ciutats, enfront d'un desnonament, enfront de la precarietat econòmica, enfront del malestar de la seva salut, enfront de la indefensió davant una societat racista, enfront de la indiferència de l'Administració pública, **és fonamental per recuperar el sentit de la vida.**

Sobretot, per interpel·lar l'Estat i les seves polítiques públiques que deslegitimen i desdibuixen una acció que podria contribuir a transformar la vida i fer-la *vivable*. Per prendre consciència que, prioritàriament, qualsevol tipus de normativa, mesura i acció encaminada a protegir els drets humans i a erradicar les violències i discriminacions passa indubtablement per implicar la comunitat en la seva definició, el desplegament d'aquestes iniciatives i, sobretot, la manera com han de ser assumides. I el més important: reconsiderar que el model actual de desenvolupament i els pactes establerts per a la seva Agenda 2030, encara que semblin transformadors, ho són només sota la lògica del procés civilitzatori colonial, perquè no generen altres alternatives de vida, homogeneïtzen una única manera d'entendre la vida i perquè en les seves condicions es continuen enfortint els poders hegemònics que estan portant la humanitat a una gran velocitat a perpetuar la colonialitat del poder, de l'ésser, del saber i del cuidar.

Sentir i pensar en comunitat la cura és imprescindible per protegir el territori-cos / territori-terra, per ser conscients que, en aquesta gran xarxa de la vida, tal com sostenen les feministes comunitàries de l'Amèrica Central, "som un bri més d'aquesta gran xarxa, i, tot el que fem per destruir-la, danyar-la i fer-la desaparèixer, ens ho estarem fent a nosaltres mateixes com a humanitat".

**Sentir i pensar en
comunitat la cura és
imprescindible per
protegir el territori-cos /
territori-terra**

QUÈ SÓN LES CURES COMUNITÀRIES I PER A QUÈ SÓN IMPORTANTS

L'espai comunitari pot servir de refugi per a les víctimes
de les discriminacions socials i les violències racistes

Helena Martín

A Catalunya hi ha una mitjana de prop de 27 desnonaments cada dia. Unes 100.000 persones viuen en situació administrativa irregular. Un 25,9% dels catalans viu en risc d'exclusió social. Més de 240.000 menors pateixen pobresa energètica a les seves llars. Davant d'aquestes xifres, que escalen any rere any, ja fa temps que molts col·lectius han decidit organitzar-se i treballar per enfortir l'àmbit comunitari. D'una banda, per fer pressió i demanar que les polítiques públiques i els drets socials siguin per a tothom i arribin a tot arreu. De l'altra, els espais comunitaris han passat a ser un espai de refugi i de cures per a molta gent que s'ha sentit desemparada pel sistema, especialment persones d'origen migrant. Però què és exactament l'espai comunitari? Per què cada vegada més col·lectius parlen de cura comunitària? Per a què serveix en aquest moment de crisis múltiples?

LA COMUNITAT, UN REFUGI DAVANT LES DISCRIMINACIONS DEL SISTEMA

Sara Cuentas és periodista, investigadora social i membre de la Red de Migración, Género y Desarrollo (MGD), una xarxa d'organitzacions formada per dones de diversos orígens que lluiten per reivindicar una mirada feminista descolonial a la societat catalana. Per a Cuentas, parlar del concepte de comunitat que tenim actualment és parlar de capitalisme i de colonialisme. Per a ella, el capitalisme és un sistema "jeràrquic que ens ha separat de la comunitat", de la idea que, en realitat, som éssers que ens necessitem per viure. "Hem de tenir consciència que la interdependència és imprescindible", diu, però té clar que no és la forma d'operar del sistema. Segons Cuentas, el poder polític i econòmic ha creat estructures econòmiques i polítiques on només pot accedir una part de la població, normalment la privilegiada.

EL CAPITALISME ÉS UN SISTEMA "JERÀRQUIC QUE ENS HA SEPARAT DE LA COMUNITAT", DIU SARA CUENTAS

Per a Cuentas, parlar del concepte de comunitat que tenim actualment és parlar de capitalisme i de colonialisme. Per a ella, el capitalisme és un sistema "jeràrquic que ens ha separat de la comunitat", de la idea que, en realitat, som éssers que ens necessitem per viure. "Hem de tenir consciència que la interdependència és imprescindible", diu, però té clar que no és la forma d'operar del sistema. Segons Cuentas, el poder polític i econòmic ha creat estructures econòmiques i polítiques on només pot accedir una part de la població, normalment la privilegiada.

La comunitat hi queda anul·lada en favor de l'individualisme, i això crea moltes desigualtats: "Vivim en una estructura social amb múltiples violències i opressions com el racisme, el sexisme o el no reconeixement de les nostres capacitats", apunta Cuentas. Les dades

ho corroboren. Segons l'últim informe de SOS Racisme que recull les denúncies del Servei d'Atenció i Denúncia de l'entitat, només el 2021 van atendre 648 persones per a casos de racisme (11.423 des que va començar a funcionar aquest Servei, l'any 2012). Es calcula, però, que la xifra real és molt més alta perquè la majoria dels casos, més d'un 80%, no es denuncien segons el [Consell per a l'Eliminació de la Discriminació Racial o Ètnica](#). El mateix passa amb els casos de violència masclista. L'última Enquesta de violències masclistes de 2021 recull que quatre de cada cinc dones han patit violència masclista al llarg de la seva vida a Catalunya.

Davant aquesta situació, col·lectius com la Red MGD, de la qual forma part Sara Cuentas, consideren que cal col·lectivitzar el problema per resoldre els casos de violència i treballar per tal que la comunitat sigui segura per a tothom. Per això, entitats com la seva aposten per parlar de cura comunitària. "La gestió del poder és clau per construir comunitat; la cura només pot funcionar des del poder compartit i no imposat, i no pot ser rígida", afirma Cuentas. En lloc d'apostar per unes polítiques públiques que segueixin una línia de cures individuals, sota el "jo cuido els meus", la Red MGD considera que cal promoure accions que cuidin la comunitat, com

CAL COL·LECTIVITZAR EL PROBLEMA PER RESOLDRE ELS CASOS DE VIOLÈNCIA I TREBALLAR PER TAL QUE LA COMUNITAT SIGUI SEGURA

ja s'ha fet en algunes polítiques que tenen a veure amb les de cures i els usos del temps, ja que "fan de la sostenibilitat de la vida una acció real", diu Cuentas.

LA CURA COMUNITÀRIA, UN APOSTA CONTRA EL RACISME

Mel de Lima és impulsora de Madrecitas, una iniciativa que acompanya mares d'origen migrant, a qui se'ls ha retirat la custòdia dels fills. Segons dades del Ministeri de Drets Socials, dels 49.171 casos en què es va prendre la custòdia de menors als pares l'any 2021 a l'Estat espanyol, un 64% va correspondre a una decisió administrativa de serveis socials sota l'argument de "desemparament" del menor. Entre els preceptes per fer-ho, la comunicadora social Paula Guerra denuncia en un article a Público que "s'inclouen qüestions com ser fill de persones sense papers o formar

part d'una família monoparental amb pocs recursos", dos punts que De Lima considera de caràcter "racista i classista". Ella, que també forma part de la Red MGD, subratlla que la cura comunitària és clau en casos de racisme com el que denuncia la seva entitat: "Sentir que hi ha algú que et sosté et fa creure que pots tirar endavant: ens hem d'organitzar; no podem esperar que les administracions ens ajudin", diu.

Quan li van prendre la filla, Mel va considerar que l'Administració no li donaria una resposta i va buscar suport amb gent que visqués o que hagués viscut alguna cosa similar: "Fins que no ho vaig viure en la meua pell, no vaig veure la necessitat tan gran de la cura comunitària", diu. La creació de Madrecitas, la reivindica com una eina des d'on les mares que estan en la seva mateixa situació poden trobar no només un acompanyament en el procés de judicialització, sinó en la criminalització que asseguren que reben per

part de la societat. “Ens fan creure que som males mares i que les nostres filles estan millor sense nosaltres”, explica. Per a ella, la sentència que va rebre “demostra com no s’ha d’exercir el dret civil i l’acompanyament de serveis socials. Em van prendre la custòdia per raons racistes, masclistes, classistes i per aporofòbia”, afirma De Lima, que assegura que l’acompanyament que es fa des de Madrecitas no només és judicial, sinó també emocional.

Madrecitas no és l’única entitat de la Red MGD que ha optat per treballar col·lectivament, en comunitat i a partir de les cures en contra d’un sistema que consideren racista. **Diverses 8M**, per exemple, és un col·lectiu de Girona que vol denunciar el “racisme immobiliari”. Les dades diuen que una quarta part de la població autòctona rebutjaria expressament llogar un pis a població migrada, segons recull un [informe](#) de l’associació Provivenda. **Mika Sorroridad Internacionalista** és una entitat de Premià de Mar que lluita per garantir l’accés a la salut sexual i reproductiva de les dones

migrants. Perquè, tot i que l’accés a l’avortament és gratuït i universal, hi ha moltes dones d’origen immigrant que denuncien problemes per accedir-hi. Precisament denunciar els problemes per accedir a la sanitat pública per part de la població migrada també és el centre de les accions de la **Red Antiracista de Tarragona**.

MEL DE LIMA: “A MADRECITAS HEM VIST QUE ENS HEM D’ORGANITZAR; NO PODEM ESPERAR QUE LES ADMINISTRACIONS ENS AJUDIN”

L’Associació de Dones Subsaharianes de Granollers (**ADIS**) ja fa temps que denuncia discriminacions racials, especialment en l’àmbit laboral. De fet, les dades de l’[Agència dels Drets Fonamentals de la Unió Europea](#) corroboren que és un problema global: la discriminació racial en l’àmbit laboral era manifesta en un 29% dels casos a la UE, especialment en persones provinents de l’Àfrica no mediterrània i en afrodescendents com ho són elles. Cal subratllar que precisament en l’àmbit laboral moltes de les

persones migrades fan tasques de cures. En aquest sentit, un 30% de les treballadores de la llar, la majoria de les quals és d'origen migrant, no tenen un contracte de treball. A més de reclamar els seus drets laborals, l'**Associació Néctar** de Dones Guatemalenes ha nascut per crear una xarxa de suport entre elles. Per a Sara Cuentas, tots aquests espais creats per les entitats de la Red MGD han estat clau per generar, en condicions molt adverses, un teixit actiu, participatiu i comunitari. "El fet de tenir una organització ha sigut una manera de cuidar-nos, de comptar amb la família que no teníem aquí. Hi arribes, no tens una xarxa vital, has de començar de zero, i davant el racisme i la precarització necessites pertànyer a un col·lectiu i fer una pràctica de cura comunitària", explica.

COLABORATORIO SINCRONÍA CREA MÚSICA PER TRENCAR AMB LES “LÒGIQUES JERÀRQUIQUES, PATRIARCALS I COLONIALS”

UNA XARXA DE REIVINDICACIONS DIVERSES

Colaboratorio Sincronía és un projecte d'experimentació artística i política que impulsen, entre d'altres, la sociòloga i creadora audiovisual Francisca Casas-Cordero. El projecte es basa en la creació musical col·laborativa i, segons les seves impulsores, busca trencar

amb les “lògiques jeràrquiques, patriarcals i colonials”. La proposta ha estat desenvolupada per dones i persones no binàries migrades. Segons Casas-Cordero, el procés creatiu que s'impulsa a través de Colaboratorio Sincronía és horitzontal, es basa en l'escola activa i busca crear música fent que totes les participants se sentin escoltades i que la seva aportació quedi plasmada en l'obra final. Un procés que, segons diu, no seria possible sense una feina de cures col·lectives. Per a la sociòloga, això demostra que aquest concepte pot anar més enllà de lluites clàssiques com l'educació, l'habitatge o la sanitat.

Segons explica Casas-Cordero, tot va sorgir com a resposta als espais artístics de Barcelona, que, per a ella, són “immensament masculistes i racistes”. Una companya de Colaboratorio, la Carolina, relata la seva experiència participant-hi: “Cada trobada em va anar transformant anímicament, em va donar seguretat i obertura, em va permetre compartir-me des d'un costat creatiu i musical, atorgant-me un sentit de pertinença que necessitava amb urgència”. La Francisca el descriu així: “Es tracta d'un espai utòpic on és possible experimentar, de veure com ens agradaria que fos el món i de practicar noves relacions socials. És un espai d'imaginació política de dones i dissidències interessades en la música, on passen coses que contribueixen a les cures”.

Projectes com els de Colaboratorio Sincronía ajuden a estendre la idea i la pràctica de les cures comunitàries. Per a Mel de Lima, una acció imprescindible perquè aquesta mirada sigui més transversal a la societat és assenyalar, de manera oberta com es fa des de Sincronía, violències com el racisme: **“Si no diem què és racista, les cures comunitàries es veuran reduïdes als petits col·lectius** que treballen al marge de l'Administració. Des del feminisme blanc i l'Administració és molt difícil que això surti, però hem de fer un canvi de paradigma. Entre totes podem cultivar empatia i sororitat”, reivindica. En aquest sentit, subratllen que cada vega-

da hi ha col·lectius, organitzacions i projectes d'àmbits més diversos que ja treballen en aquesta direcció.

UN MODEL QUE S'ESTÉN

A Barcelona, un exemple de treball comunitari és el de la **Xarxa Tot Raval**, impulsada per la Fundació Tot Raval. En un dels barris més poblats de la ciutat de Barcelona, aquest projecte "agrupa en un mateix nivell tots els agents implicats en els projectes que desenvolupem, amb l'objectiu de potenciar el treball en xarxa a través dels espais comunitaris dinamitzats per Tot Raval", tal com explica el web del projecte. A Manresa, fa poc més de cinc anys la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) del municipi assegurava que un de cada quatre pisos era buit i que el Bages era la comarca amb més pisos buits per desnonament. Paral·lelament, a la ciutat naixia el projecte de **La Raval**, una cooperativa d'habitatge que, sota els "principis de la vida comunitària i d'habitatge com a bé d'ús", construeix una llar per

LA VIDA NOMÉS SERÀ POSSIBLE AMB LA DENÚNCIA DEL SISTEMA ACTUAL, L'ORGANITZACIÓ COMUNITÀRIA I LA PRIORITZACIÓ DE LES CURES

a 34 persones de diferents edats, famílies i cultures. Al Maresme, la cooperativa **L'Esberla** es dedica a acompanyar organitzacions i comunitats educatives on la cura comunitària és un dels eixos del seu treball.

Aquests són només alguns dels exemples de com l'espai comunitari i la cura entre projectes, entitats, col·lectius i organitzacions segueix creixent a Catalunya. Per a Sara Cuentas, membre de la Xarxa MGD, el més important d'aquest tipus de projectes és que aconseguixin crear consciència, espais de visibilitat i reflexió sobre altres maneres necessàries de relacionar-nos. Perquè, en aquesta cruïlla de crisis, es pugui fer evident que sense els altres cap vida no és sostenible per ella mateixa: només serà possible amb la denúncia del sistema actual, l'organització comunitària i la prioritització de les cures com a base del canvi.

Et sents discriminada? Tenim veu i la fem sentir!

Bamba Ndir Fall

BAMBA NDIR FALL, membre de l'Associació de Dones Immigrants Subsaharianes. L'entitat, amb seu a Granollers, va néixer el 2004 amb l'objectiu de lluitar contra la mutilació genital femenina i de crear iniciatives per a la integració de les comunitats estrangeres i per a la cooperació.

adisgranollers.blogspot.com

L'Associació de Dones Immigrants Subsaharianes (ADIS) va néixer en un moment en el qual aquí es parlava molt de mutilació genital femenina. A les dones com jo se'ns mirava com a salvatges, com a persones ignorants que no volíem "salvar" les nostres filles. Llavors, amb diverses amigues, vam pensar que calia fer alguna cosa contra la imatge que es tenia de nosaltres i també contra la idea de salvar-nos. L'ADIS va néixer de la mateixa comunitat.

Som dones que hem decidit que la lluita l'hem de liderar nosaltres mateixes, perquè tenim veu per parlar de les nostres preocupacions i no volem que ningú ens infantilitzi. Som de decidir com ha de ser la nostra manera de resistir. Hem deixat els nostres països, hem arribat fins aquí i tenim totes les capacitats per lluitar.

Jo em considero una activista immigrant. Ara, que visc aquí, no només vull lluitar per les coses que ens afecten com a dones immigrants, sinó que també vull treballar la resta d'aspectes que m'importen. Aquí hi ha molta feina a fer, sobretot pel que fa als privilegis que tenen les persones blanques, fent-los veure que elles no poden decidir per nosaltres. L'ADIS s'ha convertit en un punt de trobada per a totes. **Lluitem contra la mutilació genital femenina, però també reclamem tenir tots els drets com qualsevol altre ciutadà.** Demanem una mirada descolonial a la cooperació internacional perquè considerem que el treball Nord-Sud és una cosa molt important i necessària, en què cal que hi hagi un treball equitatiu que compti amb els recursos humans presents al país d'acollida per acompanyar aquests projectes.

Aquí hi ha entitats que ens diuen que fan coses per nosaltres, però després no tenen en compte les nostres decisions ni opinions perquè creuen que no sabrem desenvolupar les coses que elles ne-

cessiten. Nosaltres no podem acceptar aquesta situació; creiem que és necessari canviar-la. La nostra lluita és també una lluita legítima com la lluita per l'habitatge, contra la bretxa digital, contra la precarietat laboral i contra el racisme. Nosaltres som essencials. Som moltes, les que treballem a les cases de la gent. Si avui deixem aquest treball de cures, aquestes famílies poden tenir bastants problemes. **Cal**

entendre que la nostra aportació en aquest país és essencial, i que volem tenir veu pròpia, vot i presència en els espais de decisions que parlen de nosaltres. Això hauria de ser una cosa normal. Com també hauria de ser normal que els nostres treballs no estiguessin limitats només a les cures. Nosaltres estem igual de capacitades per poder treballar i participar en molts altres àmbits.

Que no comptin amb nosaltres és fruit de la mirada colonial. Ja coneixem la relació que tenen Barcelona, Catalunya, Espanya i Europa amb l'esclavisme. La mirada és sempre que nosaltres hem d'acceptar ser éssers inferiors en totes les decisions. Se'ns treu la capacitat de parlar per nosaltres mateixes. Això no pot ser.

Per culpa d'aquest sistema, **patim moltes discriminacions i també racisme institucional** amb la Llei d'estrangeria, que et diu que no pots estar en el territori espanyol, i et fiquen en els centres d'internament d'estrangers (CIE). Al mateix temps, aquesta Llei et demana tres anys de residència a Espanya per poder tenir la situació en regla i un contracte d'un any. Quan tenim els papers i treball, no ens lloguen els pisos, només pel nostre color de pell o pel nostre accent, i cap administració no fa res per amonestar aquesta pràctica de racisme immobiliari.

Ens assenyalen per unes pràctiques nefastes com l'ablació del clitoris com si fóssim l'únic col·lectiu en el qual es practica. Ens assenyalen pel nostre color, mentre que les dones àrabs africanes blanques com les algerianes, les d'Indonèsia, etc., també pateixen aquesta pràctica, però només ens apunten amb el dit a nosaltres, dones negres. I, en canvi, no expliquen que tenim dificultats per accedir als serveis de salut ni denuncien la falta d'interseccionalitat del sistema. La justícia també és plena de discriminacions per als immigrants. No hi ha una atenció amb drets, per la matei-

Lluitem contra la mutilació genital femenina, però també reclamem tenir tots els drets com qualsevol altre ciutadà

xa causa que he explicat anteriorment. **Hi ha falta de formació en interseccionalitat** en els professionals per portar un treball digne, i amb drets.

Totes aquestes discriminacions són les que ens han fet pensar que **hem d'unir-nos més que mai per a la cura comunitària**, donant-nos la mà i lluitant juntes contra aquest sistema. Sabem que les cures tenen arrels feministes, i per a nosaltres aquesta mirada està incorporada a la forma en què som al món. La cura comunitària és una cosa humana, que ja fèiem als nostres països i que ara continuem fent aquí.

El nostre objectiu ara és aconseguir compartir aquestes cures comunitàries amb altres organitzacions del nostre entorn. Nosaltres ho tenim clar. La cura comunitària és que tot el que forma part de la comunitat (la terra, els animals, les persones) es cuidi. Tot. Aquí a vegades es parla de comunitat de veïns, però no ens saludem ni al replà de l'escala. Quan jo parlo de comunitat, parlo de comunitat real, la que és capaç de veure que l'altra persona és essencial, que els seus problemes són teus, i que **tots hem de lluitar per trobar la solució perquè el benefici d'això és de la comunitat**.

A l'ADIS, les cures comunitàries les hem començat des de la salut. Per a nosaltres, la salut és primordial perquè ens ajudarà a estar bé, a desenvolupar-nos, a preparar-nos per al futur. La salut és comunitària. És una cosa que ens consultem, de la qual parlem en comunitat. **Les cures comunitàries són entendre que tu vius perquè jo també visc**, l'*ubuntu*, que en zulú significa 'una persona és persona perquè els altres ho són'.

L'ADIS és una font d'inspiració en tot això. La cura comunitària que hem impulsat a Granollers ha servit també per a molts altres col·lectius, i pensem continuar lluitant per estendre-ho. Continuarem inspirant. Continuarem guanyant un espai per a nosaltres, per a tota la comunitat, perquè **s'escoltin les nostres veus, perquè es reconeixin els nostres sabers, perquè es valorin les nostres aportacions**.

Les discriminacions que patim són les que ens han fet pensar que hem d'unir-nos més que mai per a la cura comunitària

Necessites avortar? Nosaltres t'acompanyem

Florencia Di Stefano

FLORENCIA DI STEFANO, membre de Mika Sororidad Internacionalista. L'entitat, amb seu a Premià de Mar, va néixer el 2018 amb l'objectiu de lluitar per l'atenció sanitària universal i per l'accés a la salut sexual i reproductiva de les dones migrants.

www.facebook.com/people/Mika-Sororidad-Internacionalista/100069510482397/

Tenim el dret a decidir avortar. I, per això, avortem. Avortem tota l'estona. Avortem acompanyades i en xarxa.

La nostra associació, Mika Sororidad Internacionalista, treballa des del 2018 per **defensar i honrar el dret que tenen les dones i les persones gestants a decidir sobre el seu propi cos**. Mika ve dels anomenats suds. Ens va portar la marea verda de l'Argentina i de moltes altres terres que criden "Avortament legal, lliure i feminista", i ens va deixar referents, històries, activismes, cures i una xarxa enorme que respon a les nostres crides a l'instant... i sense barreres burocràtiques! Portar amb nosaltres totes aquestes eines de base ens brinda una manera particular de pensar les cures comunitàries.

Des del nostre territori d'incidència actual, que és Premià de Mar (Barcelona), cada vegada que acompanyem algú que ha decidit avortar veiem, escoltem i sentim la persona completament. Alhora, aquesta persona ens transforma amb les seves experiències de vida i amb la confiança que diposita en nosaltres. Qui avorta és la nostra escola i ens convida a pensar(-nos) més enllà de les nostres vivències com a individus, fins i tot posant en marxa processos de sanació que sorgeixen de l'enllaç amb altres. **Cada avortament que acompanyem és únic i fa bategar la nostra xarxa de cures** de manera diferent, encara que tots tenen alguna cosa en comú: una decisió sobre el propi cos de les persones que avorten. Escoltar-les des de l'afecte ens permet a(r)mar noves formes d'acompanyar i incorporar cada cop més i més eines de cura, tant per a avortaments com per a totes les situacions que els envolten.

Aquestes eines són les que col·lectivitzem als nostres tallers per a acompanyants, dels quals tornem transformades, travessades

i felices. **Compartim la nostra manera de fer amb altres persones perquè puguin acompanyar les seves amigues**, veïnes, parelles, vincles, desconegudes, companyes, mares, germanes, i fins i tot les que podem pensar com a “enemigues”; és el que dona sentit a la nostra lluita i als nostres desitjos. Un cop compartit aquest coneixement, es fa viral i retorna en forma de noves estratègies de cura als avortaments. És el que nosaltres entenem per cura comunitària: aquestes cures compartides, nodrides per la xarxa, que responen als crits d’aquelles a qui el sistema no vol veure ni incloure en els seus protocols, i que lluiten per una vida en què el bon viure no sigui un privilegi.

Per nosaltres, **les cures comunitàries no depenen de les voluntats polítiques**, de les institucions, de les subvencions, dels indicadors, de la burocràcia, ni del que digui el senyor de torn; depenen de la tendresa col·lectiva, de l’escolta, de temps més respectuosos amb els nostres cossos, de nous llenguatges...

Tan bon punt vam posar un peu en el territori espanyol, vam aprendre que, després de 12 anys d’avenços i de retrocessos en l’àmbit normatiu pel que fa a l’avortament, encara avui es continua evidenciant que, si bé existeix un marc legal que habilita l’accés a un avortament amb el discurs de la universalitat de la salut, **un dret es torna un privilegi quan no és per a tothom**. Per això ens preguntem: a qui inclou aquest univers?

I, per tant, **a qui exclou?**

Exclou les persones en situació administrativa irregular, les qui no tenen padró, les qui no parlen les llengües oficials, les qui no tenen tota la informació i es fien del que els diuen les persones administratives i les professionals de la salut dels centres sanitaris. Moltes vegades, aquesta informació és errònia o insuficient, i estigmatitza i infantilitza les persones usuàries. Per tot això i per moltes altres violències que veiem i vivim en el nostre dia a dia, acompanyant dones i persones gestants en la seva decisió d’avortar, **parlem d’avortament racista**. És a dir, d’un dret per a la blanquitud, d’un dret que es queda al paper, en els protocols, en les paraules *guais* davant d’un micròfon, d’un dret per als qui es poden quedar a casa avortant en plena pandèmia perquè la seva

Defensem i honrem el dret que tenen les dones i les persones gestants a decidir sobre el seu propi cos

Denunciem l'avortament racista perquè és un dret només per a la blanquitud, que es queda al paper i en els protocols

llar és un lloc segur i la seva feina els ho permet.

Les acompanyants dels avortaments som les guardianes d'aquest dret davant l'absència de les autoritats; autoritats de qualsevol mena, o com vulguis anomenar la figura responsable del benestar de la ciutadania, però també del desig de la persona que avorta de fer-ho de manera autoges-

tionada. El dret al propi cos apareix com a eslògan en campanyes, en conferències i en manifestacions, mentre que als centres sanitaris s'espanten quan una persona vol medicació perquè decideix avortar a casa, acompanyada dels seus éssers estimats, o quan no es vol fer l'ecografia postinterrupció. Semblaria que, dins aquest dret a decidir sobre els nostres cossos, hi ha decisions que són permeses i d'altres que es castiguen i s'estigmatitzen, tant des del punt de vista legal com social. **Ens persegueixen pel fet de garantir els drets que ells haurien d'estar garantint!**

Grava-t'ho al caparró: AVORTEM I SEGUIREM AVORTANT ACOMPANYADES I EN XARXA! ENS VOLEM LLIURES I EMPADRONADES!

Estàs sola? T'acollim a l'eixam de Néctar!

Delia Orellana

DELIA ORELLANA, membre de Néctar, Associació de Dones Guatemalenesques. L'entitat va néixer l'any 2021 amb l'objectiu de promoure l'autonomia, l'empoderament i l'acció col·lectiva entre dones guatemalenesques que viuen a Catalunya.

Soc guatemalenca resident a Catalunya i, per tant, soc dona migrant. Quan vaig decidir migrar, vaig investigar coses bàsiques, com els salaris, el lloguer, l'alimentació o la factibilitat d'aconseguir feina. La realitat, però, es viu d'una manera molt diferent en un país nou, a milers de quilòmetres de casa, i sola. Una surt del país pensant que aquí serà millor. Que hi haurà més oportunitats de feina, un sou suficient per viure, seguretat als carrers.

No esperes que hi hagi discriminació per gènere, edat, estat civil i raça.

Soc mare soltera i tinc 50 anys. Estic acostumada a ser autònoma, a guanyar-me la vida, a lluitar per allò en què crec i a buscar la felicitat. Però aquí em vaig trobar que no em llogaven el pis pel fet de ser "soltera" o pel fet de no tenir un/a company/a per poder demostrar dos ingressos. No em donaven feina en veure la data de naixement. **La discriminació racial pel meu accent i pel lloc d'origen ha estat latent en tot moment a l'hora de fer tràmits.**

Però jo no em vaig rendir. Vaig iniciar la meua aventura com a autònoma obrint una petita cafeteria amb les postres casolanes i el cafè de Guatemala. Al cap de poc temps, vaig començar a organitzar petits esdeveniments per ajuntar la gent del meu país. Qui m'hauria dit que aquesta seria l'espurna per fer comunitat i veure néixer Néctar, l'Associació de Dones Guatemalenesques Migrants a Catalunya! Unir-nos ens ha fet fortes. Avui estem més acompanyades que abans, sabem moltíssimes més coses i **estem preparades per donar una mà amiga a les noves migrants** per explicar-los, sobretot, la veritat que potser no sabíem nosaltres quan vam arribar.

Per què Néctar? Perquè som com un eixam d'abelles! Treballem juntes per recol·lectar el Néctar, la força que ens uneix, ens empodera i ens nodreix.

Som un projecte col·lectiu de dones que dona suport i nodreix emocionalment, físicament i espiritualment altres dones, teixint xarxes i oportunitats innovadores per empoderar-nos i acompanyar-nos en el nostre creixement individual i col·lectiu. **Generem una cosa importantíssima en temps d'individualisme: espais d'enllaç emocional, autocura i cura comunitària** entre dones guatemalenses, que serveix per enfortir la nostra autoestima, el nostre benestar i la nostra salut emocional, des de la participació inclusiva amb tallers, xerrades, cafès i altres activitats socials.

Unir-nos ens ha omplert de coses bones. Hem tingut l'oportunitat de conèixer altres dones migrants increïbles, lluitadores i de gran cor. **Els vincles entre dones migrants i altres col·lectius són el millor que ens ha portat aquesta unió** i la creació de Néctar.

I no només ens donem suport entre nosaltres: **volem créixer i enllaçar-nos encara més**. Per això estem generant aliances amb empreses, entitats públiques, entitats no governamentals i dones emprenedores, tant a Espanya com a Guatemala, que comparteixin els nostres valors, el compromís i la responsabilitat social.

A Néctar promovem una cooperació entre, per i per a dones, orientada al canvi i a la transformació social, cultural i econòmica. Ens uneix el fet de voler crear connexions i expandir el nostre poder individual cap al col·lectiu a través de teixir xarxes! **Ens unim per visibilitzar la comunitat guatemalense a Catalunya, promovent processos d'empoderament** que enforteixin les autonomies, la diversitat, els sabers, les arrels i les capacitats culturals amb les dones del país d'origen des de la participació inclusiva.

Encara **som en el procés de consolidació** de les funcions de cada membre actiu dins de l'Associació. Sistematitzar les nostres dinàmiques com a equip, desenvolupar les competències necessàries per al treball i la cerca del finançament del projecte són part del nostre enfortiment i les prioritats internes per a aquest primer semestre del 2023. I és un repte que estem disposades a acceptar.

Ens unim per visibilitzar la comunitat guatemalense a Catalunya, promovent processos d'empoderament

Participes de la lluita antiracista? Defensem la solidaritat com a pràctica alliberadora de cura comunitària

Anne Marie Collins, Leyao Rovira i Naret Ziur

Des dels inicis de la Red Antirracista (RA), els seus objectius i les necessitats comunitàries a les quals havia de fer front han estat clars. La visió sempre ha estat estructural, mai interpersonal. Sentim que **la visió interpersonal ha permès i ha avalat el racisme estructural durant molt de temps**. El nostre objectiu ha estat fer incidència política perquè als estaments de poder s'abordés el racisme amb voluntat de pal·liar l'impacte que causa en les nostres vides.

Per descriure el racisme, usem la definició de Camara Phyllis Jones : "...el racisme és un sistema social amb múltiples dimensions: la individual, que ho aborda des de la interiorització, i la interpersonal; la sistèmica, que és institucional i estructural..."; a més, és "...un sistema d'estructuració d'oportunitats i d'assignació de valor basat en la interpretació social de com són percebudes les persones; que injustament posa en desavantatge alguns individus i comunitats i, alhora, **injustament beneficia altres individus i comunitats**".

Aquesta definició ens ha ajudat a emmarcar no sols les dues posicions en les quals actua el racisme, sinó les relacions de poder que fan possible la vida per a uns i la impossibiliten per a altres. El document ***Declarar el racisme com una crisi de salut pública***, redactat per la RA i signat per vuit col·lectives de Catalunya, va marcar una fita a escala global, va anar dels primers territoris a aprovar una moció que declara el racisme com una crisi de salut pública i que marca acords amb temporalitat d'aplicació en el context de Tarragona.

Un altre objectiu com a col·lectiva ha estat crear espais de diàleg comunitari al voltant de la descolonialitat. **Existeix una relació es-**

**ANNE MARIE COLLINS,
LEYAO ROVIRA I NARET ZIUR,**
membres de la Red Antirracista
de Tarragona. L'entitat va néixer
el 2020 amb l'objectiu de
denunciar el racisme institucio-
nal i la vulneració dels drets
humans.

twitter.com/RAntirracista

Treballem per evidenciar el racisme estructural i els sistemes econòmics que el mantenen

treta entre el colonialisme i les estructures racistes imposades com a lleis a Espanya. És evident que el llegat del colonialisme i de l'esclavització continua sent present en les institucions i impactant en la vida de les persones. Un exemple vigent d'això és la Llei d'estrangeria o la *lleï mordassa*, que avala les devolucions en calent de persones migrades als seus països d'origen. També es fa evident pel fet de no ser una garantia per a totes el dret a l'em-padronament mentre els ajuntaments es basen en la interpretació subjectiva de la pell, de l'origen o de les condicions econòmiques per negar-lo.

El treball de la col·lectiva no només es basa a evi-denciar i anomenar el racisme estructural, sinó també els sistemes econòmics que el mantenen com el capitalisme racial, que arrossega les persones que treballen sense garanties per invisibilitzar-les.

En aquest camí per anomenar i assenyalar l'estructura que crea i sosté el racisme, vam creure important **evidenciar també com les conseqüències del racisme afecten la vida des de tots els aspectes**, especialment el fet de gaudir de bona salut. En els espais quoti-dians entenem la salut com un aspecte estrictament biològic, i no és així. Per a la Xarxa va ser un repte portar aquesta veritat als es-taments de poder i que reconeguessin que el fet de no tenir accés a un habitatge digne, el fet de no poder tenir un treball digne, el fet de no poder accedir al padró i, per descomptat, el fet de no acce-dir al sistema de sanitat pública estan fortament relacionats amb la salut dels cossos. Aquests aspectes que esmentem són els deter-minants de la salut, i la Red Antiracista ho evidencia des d'una visió holística en la vida de les persones en condició de racialitzada.

En aquest camí, el problema principal que ens hem trobat és la **incapacitat de les institucions de connectar-se entre si per establir plans d'acció** que complissin els compromisos que implica una crisi de salut pública. A pesar que els partits polítics amb representa-ció a l'Ajuntament de Tarragona van votar a favor de declarar el racisme com una crisi, no es van destinar esforços ni recursos per pal·liar l'impacte d'aquesta crisi.

És important contextualitzar en xifres les característiques d'una ciutat diversa i multicultural com Tarragona. Segons l'Institut Nacio-nal d'Estadística (INE), el 2022, més de 3.965 persones d'origen migrant van ser empadronades a la ciutat. La xifra no és real: a la ciutat segurament hi viuen moltes més persones migrades que

es troben infrarepresentades, ja que l'Ajuntament els nega el dret al padró. Les comunitats que arriben a la ciutat en la seva majoria són persones del Sud global, moltes d'elles **sol·licitants d'asil que porten històries de desplaçament forçat i de violacions dels seus drets** als seus països d'origen a conseqüència de l'extrac-tivisme espanyol i del neocolonialisme. Per les seves característiques turístiques, Tarragona és una parada en el camí per a les persones migrades que busquen treball; per això la comunitat senegalesa més gran de Catalunya es troba a la província. Malgrat la neces-sitat evident de fer xarxa, de *juntanzas* comunitàries, *quilombos* o simplement crear espais segurs per ano-menar i denunciar el racisme, no s'havia produït un espai com la RA a la ciutat.

La memòria històrica és un element important en la reparació colonial i una tasca pendent a Tarragona

Tarragona té un passat que li costa reconèixer. **La me-mòria històrica és un element important en la reparació i una tasca pendent.** La ciutat oblida que el 2015 a la província va morir, en circumstàncies estranyes i a les mans del cos de seguretat Mossos d'Esquadra, una persona d'origen senegalès mentre dormia a casa seva a Salou, i que avui dia el seu cas continua tancat sense justícia ni reparació per a la seva família. Fets com aquests evidencien la necessitat urgent de fer xarxa, de fer comunitat i des de la frater-nitat unir forces, no sols per part de les persones en condició de racialització, sinó també de les persones que porten el privilegi blanc per assumir les seves responsabilitats de posar el cos, de cedir poder i construir poder popular juntes.

El nostre recorregut ha permès obrir debats necessaris a la ciutat. Lamentablement, un dels reptes més grans que tenim avui com a Xarxa és la **falta de solidaritat d'altres lluites socials amb l'anti-racisme.** El compromís de la ciutat amb la lluita transversal de l'antiracisme no és una pràctica recurrent, i això ho veiem quan en l'àmbit global la lluita antiracista està en nivells d'implicació ciu-tadana molt més alts que els que podrem assolir a Tarragona. Per això cada dia és més necessari fer comunitat en el context antira-cista i migratori.

Per a nosaltres, **la pràctica de la cura comunitària s'ha convertit en un mantra de la nostra lluita alliberadora.** Com a col·lectiva situada a Tarragona, ens veiem surant enmig d'un desert i sense veure-hi un horitzó de solidaritat. Creiem que transitar en aquest moment ens farà definitivament més fortes, i només la cura comu-nitària i la fraternitat aconsegueixen mantenir-nos en peu de lluita.

Pateixes racisme immobiliari? Et fem costat!

Lobna Dahech

L'essència de la nostra existència ha estat teixir una xarxa de cures entre nosaltres, on puguem compartir savieses, experiències, entendre el sistema i saber com podem fer front a les seves opressions de manera conjunta. **Volem donar respostes comunitàries a les necessitats de les dones.** La cura comunitària no és una cosa que hàgim après per construir aquesta xarxa. El simple fet de relacionar-nos entre nosaltres, dones de diversitat d'òrigens i de cultures, ha fet que ens transmetéssim sabers ancestrals i pràctiques comunitàries que ja incorporaven aquestes cures.

La crisi sanitària generada per la pandèmia de la Covid-19 ha fet que reprenguem a nivell més transversal i social la cura comunitària en una societat occidental cada vegada més individualista. A més, aquesta crisi ha visibilitzat aquestes pràctiques entre les dones immigrants a l'hora de fer front a les conseqüències del confinament. Això va ser útil, per exemple, quan es va iniciar el Ramadà i moltes dones estaven vivint en condicions infrahumanes (sense aigua, sense aliments, sense productes d'higiene, en habitatges amb poca salubritat). En aquesta situació, vam estar connectades a través de telèfons mòbils i vam formar una xarxa de suport perquè a aquestes dones no els faltés res. Allà vam veure que érem capaces de fer grans coses encara que disposéssim de pocs recursos. Perquè **les dones diverses sempre estarem obertes a ajudar una germana sense que importi la seva procedència** i a donar una mà amiga en cas de necessitat.

Portem gairebé tres anys cuidant-nos entre nosaltres de diferents maneres: l'acompanyament a les dones per fer gestions administratives, les trobades per compartir preocupacions, o organitzant-nos juntes per participar en concentracions i manifestacions contra la Llei d'estrangeria o per denunciar la situació d'habitatge. Som conscients que,

LOBNA DAHECH, membre de Diverses 8M Girona. La plataforma, liderada per dones feministes descoloniales, va néixer l'any 2020 amb l'objectiu d'enfortir la cura comunitària.

Les dones diverses sempre estem obertes a ajudar una germana sense que importi la seva procedència

avui dia, accedir a un habitatge digne és una missió difícil per a les persones immigrants. Som víctimes constants del racisme immobiliari i, per combatre'l, recorrem en moltes situacions a la cura comunitària, que serveix per donar respostes, ni que sigui de manera temporal, a les necessitats de les dones.

Utilitzem la xarxa ja teixida entre nosaltres per buscar una habitació quan una de nosaltres es troba, per diverses circumstàncies, al carrer. Mirem de reunir diners i pagar el lloguer d'una habitació, acompanyar-nos a l'hora de buscar pis; organitzem concentracions per donar suport a una companya que pateix un desnonament i **organitzem trobades per compartir les nostres preocupacions sobre el racisme immobiliari que patim.**

Estem contentes perquè, al llarg de tots aquests anys, **hem aconseguit crear un espai de cura comunitària**, en el qual totes som iguals i treballem juntes per reivindicar els nostres drets per viure una vida digna.

Qui ha fet què

Un projecte de:

RED DE MIGRACIÓN,
GÉNERO Y DESARROLLO

www.redmgd.org

Amb la col·laboració de:

Amb la coordinació i l'edició de:

CRÍTIC

www.elcritic.cat

Autores dels articles: **Elena Terán (Naret), Lobna Dahech, Sara Cuentas, Mel de Lima, Florencia Di Stefano, Delia Orellana, Anne Marie Collins, Leyao Rovira, Bamba Ndir i Helena Martín**

Coordinació del projecte: **Laia Soldevila (CRÍTIC), Sara Cuentas i Mel de Lima (Red MGD)**

Disseny i maquetació: **Fàbrica Gràfica Coop V**

Correcció ortogràfica: **Llengua de Foc**

Il·lustracions: **Helga Ambak**

Data de publicació: **març de 2023**

© Els continguts d'aquesta revista es poden compartir, sempre citant-ne la font i l'autoria.

Aquest projecte ha rebut el suport de:

**Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament**

**Generalitat
de Catalunya**